

og derfor var det grønlandske Sprog fuldt mægtig. Han havde endvidere boet ved Julianehaab fra 1817 til 1824, og ved Nanortalik siden 1825, hvorfor han fra sine Handelstogter kendte Distriktet bedre end nogen anden.

Ass. Arøe foretog to Undersøgelsesrejser i Tasermiutfjorden, 1832 fra 15. til 28. September, og 1833 fra 20. til 25. September. Resultaterne af hans Undersøgelser er tildels refereret i Nord. Tidsskr. f. Oldkyndighed II., 314—18 og III., 214—21, af Geologen, Dr. phil. Chr. Pingel. Denne siger til Slutning, at ved disse to Rejser er denne Fjord »for Tiden en af de bedst bekendte Fjorde i hele Grønland, og det ikke blot i antikvarisk, men selv i geografisk Henseende«. Dette er sikkert rigtigt og gælder rimeligvis til Dato; — men den lemlæstede Skikkelse, hvori Fjordens Beskrivelse fremtræder i Dr. Pingels Referater, tjener ikke til Bevis derfor, især ikke hvad den sidste Del af hans Erklæring angaar; til Dato har man her maattet tro Hr. Doktoren paa hans Ord. Derimod lykkedes det Oldskriftselskabets Sekretær, Prof. Rafn, ud fra disse Undersøgelser at identificere Tasermiutfjorden med Ketilsfjord (Grønlands hist. Mindesmærker).

Ved at foretage nogle Undersøgelser i Sydgrønlands Landsarkiv i Godthaab fandt jeg der Ass. Arøes »Dagbog for Anlægget Nenortalik« for 1833—34, som under 25. September 1833 indeholder nedenstaaende Beskrivelse af hans Undersøgelsesrejser og deres Resultater, med vedføjet nydeligt udført Kort over Tasermiutfjorden. Dagbogen har altsaa været bestemt for Direktionen for grønlandsk Handel, men er af en eller anden nu ubekendt Grund standset hos Inspektøren og havnet i Inspektorsarkivet.

Beskrivelsen — af Forfatteren beskedent kaldt »Bemærkninger« — retfærdiggør, som man ser, tilfulde Chr. Pingels ovenanførte Ord.

Ved Rejsens Tilendebringelse tillader jeg mig underdanigst at fremsætte en Oversigt af de Bemærkninger, jeg saavel paa denne som forrige Aars Rejse, har havt Lejlighed at gjøre, saavel i Henseende til Rudera som Fjordens naturlige Beskaffenhed, hvorhos jeg underdanigen vedlægger en lille Grundtegning af Fjorden.

Ved Fjordens Indløb, $1\frac{1}{4}$ Mil fra Anlægget¹⁾, er sammes betydeligste Udsted²⁾ Tuapeit ∴ en

¹⁾ Nanortalik (anl. 1797) Handelssted under Julianehaab.

²⁾ Ikke i Nutidsbetydning: Handelssted med Butik, men Simpelthen: beboet Plads.

Strandbred med opskyllede Stene, hvor Grønlænderne bo i 4 Huse; skraas derover for danner Landet en indelukket Bugt, hvori Itiblietsiak¹⁾, eller Overbærerstedet til Frederiksdal²⁾ befinder sig. I denne Bugt skal der altid gives smaa Saraudlikker³⁾ [Torsk] men som dog Grønlænderne, besynderligt nok i denne paa Fisk saa fattige Egn, kun sjelden benytter sig af. Fjordens Retning gaar først en Miil i N. O. til Bugten Tessiusarsuk⁴⁾, hvor der vokser Enebærkrat, og Najet⁵⁾ ∴ Maagefeld, og derpaa 2 Mile i Øster til Anniek⁶⁾, eller den egentlige Fjords Udgang, thi herfor bøjer den igen mod N. O. og gaar i denne Retning lige til Bunden, en Distance som jeg antog for omtrent 6 Mile, saa man vel kan regne hele Fjordens Længde for omtrent 9 Mile. Fra Tuapeit til Anniek har Fjorden et vildt Udseende, da Fjeldene er høje og stejlt nedgaaende i Søen, hvilket især er Tilfældet paa den sidste Miil, hvor det ville være umuligt at lægge til Land med en Baad i paakommende ondt Vejr. Skraas for Annieks-Næssel ligger Bugten Tessiusak; Indløbet til samme er ganske smalt, men selve Bugten, der vender imod Nordost, er vel $\frac{3}{4}$ Miil i Længden og $\frac{1}{2}$ i Bredden, saa at det svarer til Navnet der betyder en rummelig Havbugt med lille Indløb. Inderst i Bugten findes Rudera, der ligger lidt ovenfor Søen paa en lille Bakke, men de er saare ubetydelige og ganske sammenstyrtede, saa at der ej var at tænke paa at danne sig noget Begreb om deres egentlige Form; imidlertid vare de kun af ringe Omfang og har vel næppe udgjort mere end et Par Huse. — Paa dette Sted bemærkedes endvidere, at der i Nærheden af Huuslevningerne viste sig et Gjerde af temmelig store Stene, som gik i en Halvcirkel ned til Stranden, omtrent 50 Skridt langt. Hvad egentlig dets Bestemmelse har været var ej tilsyneladende, da det stødte mod en stor Sten midt i Bakken, saa at det ingen Indhegning synes at have dannet⁷⁾. Ogsaa saaes enkelte Steder

¹⁾ Itivdliaisiaq.

²⁾ Hernøutisk Missionsplads (Friedrichsthal), anl. 1823.

³⁾ Sårugdlik ∴ Kabliau.

⁴⁾ Tasiussårssuk (tasiussak, det der ligner en Sø).

⁵⁾ Naujat (Naujaq-Maage).

⁶⁾ Rimeligvis Anivik ∴ Udgangssted.

⁷⁾ Kan muligvis have været et Rensdyrstæng (Dyrene dreves ned imod Gærdet og blev, da de ikke vilde springe over, tvungne ud i Søen, hvor de let fangedes og dræbtes); et saadant, men meget længere, findes paa Nūgssuaqshalvøen Nord for Ritenbenk (opmaalt af Magister Porsild).

rundt om paa Bakken smaa Steenmure byggede til store Stene, hvorved der dannedes 4 kantede Rum af 1 à 2 al. Størrelse, sammesteder med den ene Side aaben, men i det Hele højs! ubetydelige og kun en Steen over Jorden. Den lille Slette heromkring er overgroet af graa Moos, hist og her bevokset med en enkelt Vidiebusk; lidt østenfor Rudera udflyder en Elv fra en tæt ovenfor værende lille Ferskvandssø. — Beliggenheden her, er iøvrigt ret pæn og afsondret i denne indelukkede Bugt, som af denne Aarsag hele Vinteren er tilfrossen, det jeg allerede mærkede den Nat jeg var her, da Søen overlagedes med ny Is. — Ved Indløbet er en Grønlandervinterplads, hvor der staar et Par Familier, nydøbte Østlændinger ¹⁾, men disse afgive intet til Handelen uden nogle Ræveskind, da Stedet er ugunstigt for Fangsten og Mændene tillige slette Forhververe. — Naar man forlader dette Sted faar Fjorden et kjønnere Udseende. Som ovenmeldt gaar den i en ret Linie lige til Bunden, og skjønndt paa begge Sider næsten overalt omgivet af de højeste Fjelde, jevne disse sig fordetmeste i et fladt udgaende, smukt bevokset Underland, hvis midterste Baggrund sluttet af den skinnende Isblink. —

Ved at fare et Par Mil fra Tessiusak kommer man til Nougarsuk ²⁾, et fladt, langt udgaende Næs. Her fandtes ogsaa nogle Levninger af Oldtidsbygninger, men disse vare kun at se, som med tyndt Græs og Moos overgroede Stene. Disse ligger paa en stor sumpig Slette, bevokset med Blaabærlyng og Vidiektrat. En lille Fjerdingsvej i S. O. fra sidstnævnte Sted, finder man den store Elv (Korsokak ³⁾): som har sit Udløb fra den store Ferskesø, hvoraf Fjorden har sit Navn ⁴⁾. Ved den øverste Ende af Elven, paa dens venstre Bred, ses det af Arctanter ⁵⁾ anførte Rudera, med en Stenbro ned til Vandet, hvilket ganske svarede til det angivne Maal undtagen Højden af Muren, der befandtes at være 2 Alen; men de ligeoverfor paa hiin Side Strømmen liggende Rudera, vare kun Steendynger. Straks herved gaar en smal

¹⁾ Efter Nanortaliks Anlæggelse som Handelsplads flyttede Beboerne af Grønlands sydlige Østkyst efterhaanden over i dens Nærhed.

²⁾ Nûgârssuk.

³⁾ Kûgssuaq.

⁴⁾ Tasermiut betyder: de der bor ved Søen.

⁵⁾ Aaron Arctander, f. 1735 i Hammerfest, Student 1770, † ²⁹/₈ 1825, i Kbh., var Assistent i Julianehaab 1777—79 undersøgte og opmaalte Nordboruinerne. Hans Dagbog er trykt i Ugeskriftet »Samleren«, 6. Bind 1793.

Bugt ind i Syd, kaldet Angiortarfik ¹⁾, næsten ved Enden af samme finder man et fra en lille Klippe til Stranden førende Steengjerde, 60 til 70 Skridt langt, men af Spor til Rudera var intet at mærke paa dette Sted. — Til at gennemfare Ferskesøen bruger man henimod et Par Timer, og jeg antager den derfor for at være fem Fjerdingsvej lang. Ved Enden af samme, kaldet Kingoa ²⁾, udfylder omtrent 1000 Skridt fra hinanden 2 Elve. Naar man følger den nordligste og største af disse ¹/₄ Miil op langs Sydsiden af Strømmen, træffer man paa en med Birketræer bevokset Bakke, det eneste vedligeholdte Rudera jeg fandt i Fjorden, skønt det er uordentlig bygget til 3 store Stene, af hvilke de to udgjorde en Deel af Muren og over den 3die var Muren bygget. Dette Rudera, skønt bygget af temmelig runde Stene, havde dog godt vedligeholdt sig, især den sydøstre Muur. Indgangen var paa nordøstre Side. De store Stene i Murene, tilligemed 3 faste Klippebrokker paa Gulvet, borttog Halvdelen af det indvendige Rum, hvorfor jeg formoder, at denne Bygning har været et Slags Forraadshuus. Spor til Vinduer fandtes ikke, derimod i sydvestre Muur en lille Fordybning. Omfanget af Murene mellem de store Stene var 46 alen, fra 2 til ²/₄ al. tykke, fra 2 til ³/₂ al. høje, nemlig hele den sydøstre Muur. Døren var ¹/₄ al. høj, ¹/₄ al. breed, derover en flad Steen ²/₈ al. lang, ¹/₂ al. breede, fra ¹/₄ til ¹/₂ al. tyk. Fordybningen i den sydvestre Væg var 1 al. breed, ¹/₂ al. høj og 1 al. dyb. Ved vestre Hjørne var en Tilbygning 11 al. lang, 3 al. breed, 2 al. høj, med en Afdeling i ³⁾. Desuden var der en halvrund Mur saa stor, at et Menneske kunne ligge deri, som Grønlænderne skal benytte undertiden, naar de er her paa Laksefangst. — Da denne Ruin næsten ingen Jordgrund havde, eftersom Gulvet meest var optaget af fast Klippe, blev ingen Gravning foretaget her. Tæt norden for fandtes paa begge Sider af Elven, Levninger af Bromure, hvorpaa Vejen har gaaet til de, et tusind Skridt længere oppe, tæt ved Nor(d)siden af Strømmen liggende Rudera. Imellem disse og hin Broløvning bemærkedes ved Kanten af Elven en lille med Jorden liggende 2 Alens Mur af flade Stene, lige paa den ene Side og halvrund paa den

¹⁾ Angiortarfik = Spøgelsesstedet.

²⁾ Kingoa = dens (= Søens) inderste Vig, dens Bund.

³⁾ Af denne Ruin findes der et Grundrids i Nord. Tidsskr. f. Oldkynd. II, 315.

anden, af denne Form . — Ruinerne her, 12 á 16 i Tallet, ligge paa en lille med Moos og Lyng begroet Slette, men (er) saa forfaldne at man kun paa 4 saa omtrentlig kunne erholde Maal; nemlig en 12 al. lang, 11 $\frac{1}{4}$ al. bred, Indgangen ved nord-ostre Ende tæt ved Elven. En tæt derved 7 $\frac{1}{4}$ al. lang, 6 $\frac{1}{2}$ al. bred; straks derved et tredie 11 $\frac{1}{2}$ al. langt, 7 $\frac{1}{2}$ al. bredt. Noget højere oppe fra de øvrige et fjerde: 23 $\frac{1}{4}$ al. langt, 12 al. bredt, paa et Sted Muren $\frac{1}{2}$ al. høj. I alle disse Ruiner blev paa flere Steder gravet, især i den sidste, som man efter Størrelsen kunde formodet at have været en Kirke, men aldeles intet fundet, uden større og mindre Stene imellem hinanden, nedsjunkne imellem Jord og Grus, der de fleste Steder her neppe var $\frac{1}{2}$ al. dyb. Endeel tynde temmelig flade og til Indskrifter passende Stene fandtes, men ved nøjeste Eftersyn var ej det mindste at see paa dem. Da jeg angaaende den herværende Birkeskov, i forrige Aars Dagbog har fremsat en underdanig Bemærkning, vil jeg her kun berøre, at denne danner ret pene Partier efter Grønlandsk Maade paa Sydsiden af Elven, men paa Nordsiden er den saa sammengroet med Vidier, at man næppe kan trænge sig frem. — Ved den søndre og mindre Elv, traf jeg mellem 2 store Stene 3 Rønnetræer, 5 al. høje, 1 To. tykke, de eneste jeg saae; imidlertid skal der højere oppe under Fjeldet gives adskillige af denne Slags. — Fra dette Sted er et Overgangssted til et Løb østen for Frederiksdal. Af Græs findes iøvrigt her, ligesom overalt i Fjorden, med Undtagelse af lidt paa Grønlanderhusene, aldeles intet, saa at de gamle Beboere næppe kan have haft synderlig Fædrift, og ene synes at maa have levet af Fiskeri i Ferskesøen, som dog ej nu vides at indeholde andet end (en) Mængde af maadelige Laxøreder, hvorfor Grønlænderne om Efteraaret meget besøge dette Sted. Af denne Grund søge og de smaa, spraglede Sælhundene gjen-nem Storelven op i Ferskesøen, hvor jeg saae et Par Stykker; iøvrigt søger Kasigiaakken ¹⁾ egentligst til denne Egn om Foraaret, da Grønlænderne skyde endel paa det grunde Sandrev som strækker sig ud fra Landet her. — Ogsaa gives her om Foraaret Nepisetter [Stenbidere:] i Mængde, der ej vides at være Tilfældet andetsteds i Anlæggets Egn. — En god halv Miil fra den store Elv, finder man

¹⁾ Kasigiaq = spraglet Sæl.

paa Sydsiden af Niaqornarsuks-Næsset ¹⁾ tæt ovenfor Stranden, en Samling af Rudera, der indtage en, i bugtet Form ophøjet Rygning, af 100 Alens Længde, men kun 10 i Bredden, vendende mod Syd; men de er ganske sammenstyrtede, saa at aldeles ingen Mure er at opdage i dem, og tildeels overgroede med Lyng og Krat. — Tæt ovenfor er en afsondret Muur, hvorpaa omtrent Størrelsen kunne sees at være 19 al. i Længden og 7 i Bredden, med en Afdeling i Midten. — Markerne heromkring er, skjøndt bakkede, dog betydelige, men overalt indlagne af graa Moos og Bærlyng, og tilligemed Fjeldsiderne begroede med Vidie, og smaat Birkekrat. Paa Sydsiden af Rudera snoer sig imellem Budskatset en lille Bæk, som kommer fra en af de flere Elve, der af en, i en Afsats højst oppe i Fjeldet værende Ferskvandssø, nedfalder i Dalen. Ved Bredderne af Bækken groer Qvanner og Enebærkrat. — 2 Mile længere op ad Fjorden paa samme Side, ligger Koromiut ²⁾ ∴ Dalboere, hvor der ogsaa skal være nogle ubetydelige Rudera. Fra samme gaaer en Dal østerop, hvilket sluttes i Baggrunden af det høje Bjerg: Suikkarsok ³⁾ ∴ det urokkelige eller tilforladelige, saaledes kaldet, fordi dets lodrette Klippesider ere som en poleret Muur af fast Fjeld. — Øvre paa Nordsiden af Fjorden i Sydvest herfra, hæver sig en anden høj Bjærgspids kaldet Napparsorsok ⁴⁾ ∴ en stor Stytte; hvilke begge Fjelde, naar man farer indenom Sermersok, eller det saakaldte Kapfarvels-Land ⁵⁾, til Julianehaab, viser sig, det første som en høj Kirke med et lille Taarn paa, det sidste som et fremragende Taarnspir. Ogsaa viser der sig paa Nordsiden, naar man rejser under Apeisivik ⁶⁾, 3 ved hinanden staaende Spidser, som Grønlænderne sige at være Varde, hvilke de rigtignok ligne, men som formedelst

¹⁾ Niaqornarsuk (af niaqoq = Hoved).

²⁾ Kórormiut (af kóroq = Dal).

³⁾ Suikarsuarq.

⁴⁾ Napparsorsuaq (af napavok = staar opret).

⁵⁾ Det i Nutiden saakaldte Kap Farvel er Grønlands sydligste Forbjærg, som forøvrigt ligger paa en Ø. Tidligere kaldtes imidlertid Grønlands Sydspids Statenhuk og Kap Farvel var Vestenden af den store Ø Sermersök (∴ den jøkelklædte) umiddelbart nord for Nanortalik-øen. Denne Benævnelse kan jeg forfølge tilbage til før Nanortaliks Anlæggelse (1797), idet jeg har fundet den første Gang anvendt i Julianehaabs Assists Dagbog 1788.

⁶⁾ Agpavisivik = Forraadskammer paa Lomvier.

deres lange Frastand paa de bagestliggende Fjelde, neppe synes troligt. —

Tæt ved ovennævnte Sted ligger Sildestedet ¹⁾ i denne Fjord, kaldet Kuannirset ²⁾ ∩: Angelika. Her findes paa en over Søen ophøjet Slette adskillige Rudera, hvortil Vejen gaaer fra Stranden paa en jevn Bakke, 30 til 40 Skridt lang, og som kjendelig synes at være ryddet, thi paa alle Siderne deromkring er Marken indtaget af Krat, Lyng og Stene. Ruinerne indtog den ryddede Slette et Rum af omtrent 60 □ Alen, men ganske og aldeles forfaldne, ligesom de andre førommeldte, saa at det var umuligt at skjælné nogen Skillerumsmuur, uden et Sted, hvor en Grunds Stene syntes at være 13 al. lang og 10 al. bred. Et Hundrede Skridt til Siden, sønden for en lille Bæk, fandtes paa en af Steenbund bestaaende Slette 2 Rudera, det ene 10½ al. bredt og 13 al. langt; det andet længere oppe under en lille Klippe, 13½ al. langt, 11½ al. bredt; begge med en mindre Afdeling i den ene Ende, hvis Mure viste sig tydeligst.

I disse Rudera blev, saavel dette som forrige Aar, foretaget Udgravninger paa flere forskellige Steder, hist og her, men aldeles intet fundet af end ringeste Mærkelighed, uagtet man nøje efterledte blandt de flade Stene, og omhyggelig eftersaae begge Sider af samme. Det eneste man saa var 2 Grønlændergrave, opkastede af Ruinernes Stene, hvori kun Menneskebeeen var tilbage, som maae være af Hedninger der i sin Tid ere døde her paa Sildefangst. I det førstmeldte Rudera fandt man sort Muld, ½ næsten 1 alen dybt, mellem Stenene og derunder bruunt Grus, men kun bevoxet med tyndt magert Græs og Bjergsyrer. Nedenfor Bakken paa Teltepladserne, er derimod overgroet af grovt alenlangt Græs, men ogsaa netop kun paa disse. — Marken nedenfor de 2 afsondrede Rudera er, med Undtagelse af enkelte store Stene, ganske slet, og rækker 200 Skridt ned til Søen, hvor den ender sig i en stejl Gruusklint; men overgroet af den skarpe Moos, hvorunder ej er det ringeste Jord at finde, derimod 1 Fod bruunt Gruus og derunder hvid Sand. —

Uagtet Tessermiut er den sidste Sildefjord her i Syden, benytte Grønlænderne den dog ej alle Aar, da denne Fangst undertiden slaar fejl; desuden ere Sildene her smaa, kommer sildig til Landet og i lidet Antal. Derfor samle gjerne

Grønlænderne her syd denne Slags Vinterføde i Lichtenaus-Fjorden. — Den sidste Birkekrat-skov i Fjorden, er der kun en lille Mil til fra Kuannirset. — Paa dette Sted træffer man 2 Rudera, det ene tæt ved den derværende Elv, og omtrent 100 Skridt fra Stranden; det bestaaer i en næsten fiirkantet Muur, lignende en Haveindhegning, vendende mod S. S. V. og befandtes ved Maaling at holde i Længdesiderne 38 og 42½ al. og i Brederne 23 og 25½ alen. Det indvendige Rum i denne Fiirkant var stenfrie, og Murene overvoxet af Enebærlyng, hvoraf der paa dette Sted groer en Deel. Det andet Rudera ligger 300 Skridt nord-ost for det forrige, og omtrent ligesaa langt fra Strandbredden, paa en aaben Plads mellem Vidiebudskene, og vender ligesom hiint imod Solen. Det indtager en Strækning af 70 al. i Længden og 30 al. i Bredden, og af dette Rum vare de 24 □ Alen i Østerenden, fuldt af sammenstyrtede Stene, hvoraf 2, ved Siden af hinanden løbende Mures Form, endnu kunne sees, der hver holdt 12 alen og bestod af store massive Stene. — Det øvrige indvendige Rum i dette Rudera var overgroet af Enebærlyng; dog syntes enkelte ophøjede Steder at tyde, at der ogsaa vare Stene derunder, men kun i den yderste Rand kunne Stenene sees tydeligt. Af denne Stensamlings Beskaffenhed, ville jeg ansee den for at have været en Kirkelevning med hosliggende Kirkegaard, dersom der her andetsteds i Nærheden havde viist sig andre Rudera, som man kunne formodet at have været Menighedens Boliger, men saadanne bemærkedes ikke. Muren ved Elven kunne da maaske have været en Have. Ellers kunne ogsaa denne have udgjort Kirkegaarden, og de øvrige Rudera Kirken og Vaaningshusene. Forresten ligger Kuannirset ej længere herfra, end at Beboerne der, nok have kunnet gaaet herop til Kirke, da Vejen, med Undtagelse af Krattet der groer overalt, er temmelig god. Gjerne havde jeg desaarsag villet foretage nogen Undersøgelse her, dersom ej førommeldte Aarsag, nemlig Fartøjets forventede Komme fra Kolonien, havde hindret mig deri, hvorfor jeg maatte paaskynde Hjemrejsen til Anlægget. —

Dalen her, der vender i O. S. O. er af temmelig Vide, og overalt bevoxet af Birk og Vidier imellem hinanden, der strækker sig op ad de høje Fjeldsider der begrænde den. I øvrigt er Bunden her som andensteds den hvidgraa Moos, og ved Ruinerne bevoxet med Syrer; men aldeles intet Græs

¹⁾ Ved Silde forstaas angmagssat, Lodder (*mallotus arcticus*).

²⁾ Kuánersat (af kuáneq = angelika).

uden lidt af den grove Slags paa et Par gamle Teltepladser nede ved Stranden. Birkeskoven paa dette Sted, er omtrent af samme Beskaffenhed som den ved den store Ferskesø, med Hensyn til Mængde af Træer; men de tykkere Stammer synes mere udsøgle her, saa at de hedre er omtrent kun af en god Arms Tykkelse, som vel vil foraarsage at der om ej lang Tid maae skoves af den tyndere Sort, der ej er saa drøjt og desuden behøves mere af til at fylde en Baad. Vistnok maa jeg beklage, at man aarlig, formedelst Brændestedets 10 Miles Afstand fra Anlægget og den deraf følgende bekostelige Transport med Konebaade, maae efterlade en betydelig Deel Grene og Qvas paa Brændestedet; men da andre Arbejde ej tillade at anvende saameget mere Tid til Brændesamlingen, at ogsaa dette kunne afhentes, og desuden et passende Fartøj for at lette Transportomkostningerne savnedes, har det ej været muligt at bestride hidtil; det ville derfor ogsaa i denne Henseende være godt, om Nennortelik naadigst maatte blive forsynet med den rekviderede Storbaad, hvis Brug, baade i Henseende til Tid og Omkostninger, ville være til særdeles Lettelse for Brændehentningen, og tjene til at holde en bedre Oeconomy med Skovbrændet i Eftertiden ¹⁾.

Ved at følge langs op med den herværende Elv, der i Bugter slynger sig igjennem Dalen, og paa det sidste Stykke er meget leret, et Par tusind Skridt; naaer man en Ferskvandssø, hvoraf Stedet har sit

¹⁾ Det er min Overbevisning, at man ved Bedømmelsen af Trævegetationen i Grønland, spec. Sydgrønland, maa regne med — hvad man vistnok ikke har gjort i tilstrækkelig Grad — at Skovene efter Kolonisationen er i saa høj Grad forhuggede, at alle de anseligere Træer nu forlængst er borte og næppe maalt og beskrevet af nogen Grønlands-Botaniker. I hvert Fald var allerede 1793 »Skovbrændet« omkring Julianehaab, især i Tunuliarfikfjorden, saa reduceret, at der næppe var mere tilbage end til 2 à 3 Aar (Indberetning af 1793). Ovenstaaende tyder i samme Retning.

Navn Tessermiutiak ¹⁾ :|o: de som bo ved et mindre Vandsted eller Sø|: der i Halvmaaneform i en Fjordingvejs Længde strækker sig ind i Landet; bag hvilken der efter Grønlændernes Sigende igjen er en mindre Indsø, men som jeg formedelst Landets Lavhed ej kunne see. Uagtet Elven her er af ikke ringe Størrelse, gives der dog ingen Lax i den, maaskee en Følge af at den ved Udløbet i Fjorden ender i en lille Fos. I Ferskesøen have Maa-ger og Lommer Reder paa nogle Smaaskjær, og kun formedelst disses Æg besøges Stedet om Sommeren af Grønlænderne. — Fra et her nordenfor liggende Næs, Oidlovêt ²⁾ kaldet :|af en Slags smaa Muslinger der gives|: tog jeg Fjordbundens Retning i Øjesyn. Tæt herved løber en Bugt ind, hvor der udfalder en Elv med Laxreder og der er den sidste Birkeskov, men som er meget afhugget. Dette Sted kaldes Tinninnertok ³⁾ o: den udfaldende Strandbred, fordi der her gaaer et langt Sandrev ud i Fjorden. Iisblinken har man herfra omtrent $\frac{3}{4}$ Miil i O. N. O. hvor den skyder sig paa 2 Steder ud i Fjorden, hvoraf det mindre Sermilitiak ⁴⁾, viser sig som et jevnt i Søen udgaaende Næs, — og skal efter Grønlændernes Sigende i de sidste Aar stærkt have tiltaget. Imidlertid kalver den, saavidt vides, ej synderlig Iis ud endnu. — Vesten for Iisblinken skal være et Overgangssted til Sermiliks-Fjorden. Her i Bunden af Fjorden faaes, ligesom ved Kórsoak, spraglede Sælhunde, men da denne øverste Deel hele Vinteren er tilfrossen, fra nysnævnte Sted til Enden, kan denne Deel ej bebos af Grønlænderne, som derfor kun besøge den paa den bedre Aarstid.

¹⁾ Tasermiutsiak.

²⁾ Uiluvit (Østers).

³⁾ Tiníngertók.

⁴⁾ Sermilitsiaq (et Sted med temmelig stor Jøkel).

Om Indianernes Anvendelse af Gummi i Sydamerika.

Et lille Bidrag til Gummiindustriens Historie.

Af

Dr. phil. Erland Nordenskiöld.

Det er maaske ikke almindelig kendt, at Kautschuk eller i al Fald Gummi blev anvendt af Indianerne, længe før den hvide Mand havde betraadt Amerikas Jord. For alle er det vel heller

ikke bekendt at Kautschuk (caucho) er et af de ikke helt faa Indianerord, som er optaget i de europæiske Sprog. Det kan derfor maaske være af Interesse for dette Tidsskrifts Læsere at høre